

censetur, cujus salubri persuasione Domini salus populis annuntiatur, et annuntiando impertitur. Hic talis ex debito sui officii apponit subjectis ollam grandem, herbas agrestes continentem, id est, admonitionem de gravibus disserentem, acerbitate refertam, sed tamen igne sancti Spiritu succensam. Subditi ergo perhorrescentes sermonum austeritatem, clamant: *Mors in olla*; et non possunt gustare.

2. Sapiens igitur dispensator non affert, imo afferri jubet farinam; quoniam non præbet, sed hortatur habere charitatem, cujus condimento redduntur dulcia quæ prius videbantur amara. Potest namque prædicator monita salutis circumstantium insonare, sed nemo, nisi solus Deus, valet saporem charitatis palato cordis infundere. Unde Gregorius: « Nisi sit intus spiritus qui doceat, doctoris lingua exterius in vacuum laborat (Homil. 30 in Evang.). » Alius est sapor cœli, alius est sapor terræ. Haudquaquam nobis placere potest sapor cœli, dum saporem quærimus cœci nostri. In deserto dantur coturnices et manna, id est in loco disciplinæ majora et minora mundata. *Cum vidissent filii Israel manna, dixerunt ad invicem: Manhu? quid est hoc? Ignorabant enim quid esset. Quibus ait Moyses: Iste est panis quem dedit Dominus vobis ad vescendum (Exod. xvi, 15).* Hujus facti mysterium in Evangelio Joannis convenienter aperitur, ubi Dominus ait: *Amen, amen dico vobis, nisi manducaveritis carnem Filii hominis, etc. Multi ergo ex discipulis audientes dixerunt: 1218 Durus est hic sermo; quis potest eum audire? Ex hoc multi abierunt retro (Joan. vi, 54, 61, 67).* Ad huc itaque modum, cum aliqui simplices ad conversionem veniunt, severitatem Regulæ expavescunt. Si fiat eis sermo de mundi contemptu, de virtutum vitiorumque conflictu; si anxietas vigilandi, assiduitas orandi, parcimonia jejunandi ab ipsis requiritur, dicunt conquerendo inter se: *Quid est hoc? quis tot et tanta implere sufficiat? Nesciunt enim quanta sit virtus assumpti ordinis. Sed pastor eis consolatorie habet respondere, et de afferenda eos sollicitare farina.*

SERMO XCVI (148).

De quator fontibus Salvatoris, et aquis inde hauriendis

1. *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris (Isa. xii, 3).* Pro paradiso quem perdidimus, restitutus est nobis Christus Salvator. Sicut ergo de uno fonte paradisi derivantur quator flumina ad irrigandum paradysum: ita de pectoris ejus arcano procedunt quator fontes, ex quibus hauriuntur quator aquarum genera, unde tota per universum mundum rigatur Ecclesia. Sunt autem quator fontes, veritas, sapientia, virtus et charitas. Ex his ergo fontibus hauriuntur aquæ, ex singulis scilicet

(148) Alias, 67 ex Parvis.

A singulæ. Nam de fonte veritatis, sumuntur aquæ judiciorum; de fonte sapientiæ, aquæ consiliorum; de fonte virtutis, aquæ præsidiorum; de fonte charitatis, aquæ desideriorum. In aquis judiciorum cognoscimus quid liceat, vel quid non liceat. In aquis consiliorum discernimus quid expediat, vel quid non expediat. Sed quia electis viris recte per hæc gradientibus non desunt tentationes, tentantur autem de duobus; aut terroribus, ut concutiantur; aut blandimentis, ut seducentur; idecirco armandi sunt contra terrores præsidii divinæ virtutis; contra blandimenta desiderii supernæ charitatis. Consideris enim meliorum superantur, ut ait quidam sanctus, desideria deteriorum. Vel sic possumus procedere. Quid prodest nosse quid liceat et expediat (quod utique docent judicia atque consilia), si posse perfici minime contingat? Ideo post aquas judiciorum et consiliorum, quærendæ sunt aquæ præsidiorum. Rursum et posse quid valeat, si horum omnium non sit finis charitas? Recte itaque post judicia, post consilia, post præsidia, hauriuntur de fonte charitatis desideria, ut videlicet quidquid sapimus aut loquimur, quidquid operamur aut patimur, æternæ vitæ finis concludat.

2. Sed ut hæc quæ dicta sunt de fontibus et aquis clarius eluceant, Scripturarum testimoniis reor esse comprobanda, aurique similitudines, quas protulimus, vermiculandas argento. Ac primum quod dictum est, quator illos fontes de pectore Jesu manare, nullum arbitror ambigere, Quomodo autem ex eisdem fontibus hauriantur prædictæ aquæ, id elaborandum est. Veniat ergo David, et dicat quod ex fonte veritatis procedant judicia. Hoc certe videtur sensisse cum diceret: *De vultu tuo iudicium meum prodeat (Psal. xvi, 2).* Neque enim vir sanctus iudicium suum diceret, quod de vultu Dei, id est de veritate, non prodiret. Noverat enim electos Dei veritatis iudiciis, tanquam virga ferrea regi, et quia sub eorum regimine se esse sentiebat, exultans psallebat: *Judicia Dei vera, justificata in semetipsa; desiderabilia super aurum et lapidem pretiosum multum, et dulciora super mel et favum (Psal. xviii, 10, 11).* A quibus ne forte per incuriam devient, audiant vocem Patris per eundem prophetam comminantis: *Si in iudiciis, inquit, meis non ambulaverint, et mandata mea non custodierint, visitabo in virga iniquitates eorum, et in verberibus peccata eorum (Psal. lxxxviii, 31-33).* Hac mysteria divini iudicii reserabat cœlestis regni clavicularius, cum diceret: *Tempus est ut incipiat iudicium de domo Dei. Si autem primum a nobis, quis finis eorum qui non crediderunt Dei Evangelio? (I Petr. iv, 17).* Et hoc de electis dictum est. Cæterum est aliud de reprobis iudicium, quod nihilominus ab ipsa Veritate procedit. Unde et per Paulum dicitur: *Scimus enim quoniam iudicium est secundum veritatem in 1219 eos qui talia agunt (Rom. ii, 2).* Et utrumque quidem iudicium complectitur ipsa Veri-

tas, dicens: *In iudicium ego veni in hunc mundum, ut qui non vident videant, et qui vident cæci fiant (Joan. ix, 39).* Utrumque autem discernit, cum item dicit: *Et ibunt hi in supplicium æternum; justi autem, in vitam æternam (Matth. xxv, 46).*

3. Si vidimus quomodo de fonte veritatis hauriantur judicia, videamus quomodo de fonte sapientiæ propiuntur consilia. Quis dubitet apostolum Paulum esse sapientem, cum et Petrus ejus coapostolus sapientiam ei datam esse astruat (II Petr. iii, 15), et ejusdem apostoli tota verborum series nil aliud quam sapientiam redoleat? Proferat igitur consilia, et per ipsa nos doceat, quid peregrinantibus et ad cœlestem patriam festinantibus expediat. *De virginibus, inquit, præceptum Domini non habeo, consilium autem do, tanquam misericordiam consecutus a Domino, ut sim fidelis. Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse, hoc est in virginitate manere. Si de virginibus præceptum haberet, nil aliud, quam quod præciperetur, liceret. Nunc vero cum utrumque liceat, vel nubere, vel non nubere, quid compendiosius dici potuit, quam bonum est homini sic esse? præsertim cum et necessitatis instantia frequenter obrepere soleat, et cito mori ipsa temporis brevitatis urgeat, totiusque mundi figura prætereat. Iten cum de vidua loqueretur: *Beatior, inquit, erit si sic, id est innupta, permanserit secundum consilium meum. Ac ne de proprio corde, et non potius de fonte Sapientiæ videretur hoc ipsum consilium deprompsisse, subiecit dicens: Puto quod et ego spiritum Dei habeam (I Cor. vii, 25, 26, 40).* Sed cur ego paucis immoror exemplis, cum in ejus verbis omnis sexus, omnis conditio consilium inveniat, si diligenter quærat, salutis? Quod si quis curiosius velit perspicere, utrum verum sit quod dictum est, de sapientia consilia manare, legat libros qui inscribuntur Sapientiæ, ubi totus orationis contextus consilia parare videtur. Si vero consultius et utilius studet vitam inde eligere, audiet ipsam salubriter invitantem Sapientiam: *Si vis, inquit, ad vitam venire, serva mandata (Matth. xix, 17).* Quæris cujus? *Deum, inquit, time, et mandata ejus observa (Eccli. xii, 13).* Audiat eam ipsam materno affectu inclamantem: *Da mihi cor tuum (Prov. xxiii, 26).* O quantum vellem, et ego cor meum in ejus verbum suspendere, de cujus ore mirifico tam dulcia vitæ consilia audio personare! Utinam autem et linguæ meæ calamum in ejus fonte possem intingere, quo idoneus essem ea quoque quæ restant de duobus fontibus, id est virtutis et charitatis, utiliter exarare!*

4. Et quoniam quator isti fontes ita sibi invicem saporem transfundunt, ut qui de uno biberit, quadam ineffabili dilectionis dulcedine invitetur ad alium, libet jam de sapientia ad virtutem transire, et qualiter illinc hauriantur aquæ præsidiorum,

A quantum ab ipsa virtute adjuvor, ostendere. Sicut autem superius dixi gemina esse veritatis judicia, quia scilicet determinant quid liceat, vel quid non liceat; itidem sapientiæ duo, hoc est quid expediat, vel quid non expediat: ita et hic agnoscamus de fonte virtutis hauriendas duplices præsidiorum aquas, quæ vel abluant electos a culpis, vel refrigerent in tormentis. De utrisque sumamus exemplum. Refert Lucas evangelista, quod quædam mulier, quæ fluxum sanguinis patiebatur, erogata in medicos tota substantia cum minime curari potuisset, accesserit retro, et tetigerit fimbriam vestimenti Domini, et confestim steterit fluxus sanguinis: *Jesum vero dixisse: Quis me tetigit? Cumque discipuli responderent: Turbæ te compriment et affligunt, et dicis: Quis me tetigit? rursus repetisse: Tetigit me aliquis; nam et ego novi virtutem de me exisse (Luc. viii, 43-46).* Ecce quas aquas præsidii hauserit mulier de fonte virtutis, quibus abluta est a profluvio sanguinis, quæ nulla medicorum arte poterat sanari. Quod si quis abiciat, prolatum testimonium nihil ad rem præsentis operis pertinere, eo quod illa mulier nequaquam abluta esse videatur a culpis, sed tantum ab ægritudine carnis, noverit moris esse divinæ virtutis prius cordi mederi, quam corpori. Unde et 1220 alibi, cum quidam ei paralyticus offerretur curandus, tanquam bonus et pius medicus, volens sanare prius quod erat potius, id est mentem, quam carnem, ait eidem paralytico: *Confide, fili, remittuntur tibi peccata tua.* Itaque sanata conscientia, consequenter sanatur corpus, cum dicitur: *Surge, tolle lectum tuam, et vade in domum tuam (Matth. ix, 2, 6).* Sic ergo et hujus cor mulieris prius abluit intus per donum fidei, sicut scriptum est. *Fide mundans corda illorum (Act. xv, 9),* per quam meruit exterius impetrare salutem corporis. Hoc enim innuit ipse Dominus, cum dicit: *Filia, fides tua te salvavit, vade in pace (Luc. viii, 48).* Quod autem de hoc ipso fonte virtutis hauriantur aquæ præsidii in tormentis, ostendunt et illi tres pueri in fornacis incendio æstuantis positi, quibus ipsa flamma refriguit (Dan. iii); et præcipue inclutus ille martyr Vincentius qui, cum graviter torqueretur, non solum tolerasse, sed etiam tortorem suum constanter provocasse fertur his verbis: « Insurge, » inquit, « et toto malignitatis spiritu debacchare; videbis me Dei virtute plus posse dum torqueor, quam possis ipse qui torques. » Possent plura de hoc fonte virtutis copiosius dici, sed eam succincte prætereo, quia de fonte virtutis [alias, charitat. bibere potius, quam scribere desidero.

5. Ad hunc fontem invitamur Redemptoris nostri voce dicentis: *Si quis sitit, veniat, et bibat, et de ventre ejus fluent aquæ vivæ.* Et secutus Evangelista exposuit ad quem fontem nos invitaret, dicens: *Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum (Joan. vii, 37-39).* Quem, nisi Spiritum charitatis, quem mundus non potest

accipere, sed soli accipiunt qui vere credunt in eum? Ex hoc ergo fonte hauriamus nobis aquas desideriorum, ipsasque partiamur in geminos rivulos, ut sicut ejusdem charitatis duo sunt præcepta, ita sint et desideria gemina, quibus impleantur ipsa præcepta. Aliud est enim desiderium quo Deus propter seipsum, aliud quo proximus diligitur in Deo, vel propter Deum. In illo nullus modus, sed ex toto corde, tota anima, tota virtute diligitur Deus; in hoc autem præscribitur quidam modus, cum dicitur, *Diliges proximum tuum sicut teipsum* (Matth. xxii, 37, 39). Illo flagrabat propheta, cum diceret, *Sicut cervus desiderat ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus* (Psal. xli, 2); et item, *Concupiscit et deficit anima mea in atria Domini* (Psal. lxxxiii, 3). Hoc exhibebat Apostolus Romanis, quibus scribebat, *Desidero enim videre vos, ut aliquid gratiæ spiritualis impertiar vobis* (Rom. i, 11): et Dominus in Evangelio discipulis suis: *Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar* (Luc xxii, 15).

6. Et notandum, quod ad illud excitatur mens humana specialiter tribus affectionibus, ac provehitur: unde et Deum diligere toto corde, tota anima, tota virtute jubetur. Prima quidem dulcis, secunda prudens, tertia fortis est. Primam habuit Petrus, cum Domino mori dissuaderet; ex corde enim dulciter diligebat, cujus passionem expavescebat. Sed cum audiret, *Vade retro, Satana, non sapis quæ Dei sunt, sed quæ hominis* (Marc. viii, 33): his verbis eruditus, et intelligens quid boni haberet mors Christi, cœpit tota anima prudenter diligere, quem prius tantum diligebat dulciter toto corde, necdum vero diligebat tota virtute. Quod si faceret, nec propter mortis discrimen eum negaret. At vero post resurrectionem et ascensionem, dato desuper Spiritu, tunc demum tota virtute dilexit, pro quo etiam horrendum crucis supplicium postmodum subire non expavit. Erga charitatem quoque proximi exercemur tripliciter, vel ut ædificetur ipsa charitas ubi non est, vel certe ne pereat, vel minuatur ubi est. Quisquis autem hanc puro affectu erga proximum operatur, illam procul dubio, quæ Deus est, ulterius promeretur.

SERMO XCVII.

De suavitate verbi ac jugi Christi, foris quidem duri, sed intus dulcissimi.

1. *Mel et lac sub lingua ejus* (Cantic. iv, 14). Id quidem necesse. Nam quod in lingua est, durum sonat. *Verba sapientis quasi stimuli, et sicut clavi in altum defixi* (Eccl. xii, 11). Alius est ~~1221~~ ¹²²¹ cuius molliti sunt sermones super oleum (Psal. cxl, 5): sed oleum peccatoris non impinguet caput meum. Corripiat me magis justus et increpet, nam hoc in misericordia est, quam illud oleum impinguet caput meum, in quo est dolus. Pulchre enim non molles, sed molliti dicuntur sermones vel suasoris adulatoris, vel suasoris iniqui, quod sit in eis non tam vera et solida, quam superducta et simulata suavitas, siqui-

dem ipsi sunt jacula (Psal. liv, 22). Denique sub lingua ejus quid? Audi Prophetam: *Labor et dolor* (Psal. ix, 7). Porro sub lingua ejus mel et lac, qui juxta eundem prophetam laborem fingit in præcepto (Psal. xciii, 20). Miraris fingere Veritatem: nam mirari licet, dubitare non licet. Si et alterum testem quaeris, lege in evangelio, quia *fixit se longius ire* (Luc. xxiv, 28). Quidni figmentum figmento exhibeat? Siquidem ipse novit figmentum nostrum, utique laboris impatiens, dilationem non sustinens, fragile ad utrumque; pie ergo providit, ut haberet pietas promissionem vitæ ejus quæ nunc est, et futuræ (I Tim. iv, 8); nec laborem verum impone-ret, sed magis fingeret in præcepto. Audi quomodo laborem fingere ipse se prodit. *Tollite jugum meum super vos, et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve* (Matth. xi, 29, 30). Quomodo non fictus labor, ubi non labor, sed requies invenitur?

2. Ita ergo labor in lingua, mel sub lingua. Quid supra linguam? Ineffabilia, quæ non licet homini loqui (II Cor. xii, 4). Miseri, qui solum quod in lingua sonuit attendentes, nec quod sub lingua reconditum, nec quod supra repositum fuit, capere potuerunt! *Durus est hic sermo*, inquit (Joan. vi, 6): Durus equidem, sed tamen idem est verbum vitæ. *Qui non bajulat crucem suam, et sequitur me, non est me dignus* (Matth. x, 38). *Si quis venit ad me, et non odit patrem et matrem, adhuc autem et animam suam, non est me dignus* (Luc. xiv, 26, 27). Quid durius poterat dici? Noli errare. Lapis videtur; panis est. Durus in cortice, sed suavissimus in medulla. Tentat te Dominus Deus tuus. Fidei exercitatio, et probatio dilectionis est fictio ista laboris. Esto tamen lapis sit. Num tu credis quod et daemones credunt? *Si Filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant*. Omnes novimus quis hoc dixit. Non dubitat ille posse solo dictu (quo quidem facilius nihil est) ex lapide panem facere, quem Filium Dei esse credit. Fas est et ab hoste doceri. Dicamus et nos Filio Dei: *Dic ut lapides isti panes fiant*. Nam et ille qui hominum utique, non daemonum, venerat in salutem, sic confutavit adversarios, ut parvulos erudiret. Non enim dicens quod ille voluit, sed quod oportuit nos audire, ut videlicet noster hic lapis panis fieret, non illius. *Non, inquit, in solo pane vivit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei* (Matth. iv, 3, 4).

3. Quid tu ad hæc, veritatis inimice, submurmuras? Quod quidem ipse fateris, et negare omnino non potes, potens est Filius Dei dicere, ut lapides panes fiant. Ubi ergo de verbis Dei ait et generaliter ait, quia sic vivitur, et in talibus vita spiritus mei (Isai. xxxviii, 16.); quid tu mihi subsibilas ad quodvis eorum, dicens: *Durus est hic sermo*? Quæ Dei Filius dixit, et facta sunt alimenta vitæ, tunc saxa dixeris, qui filius Dei non es? Non som ego qui te arbitrer (quod temeraria prorsus rapina arbitratus es ipse) esse te aequalem Deo, ut dicente te panis in

lapidem revertatur. Qui filius Dei non est sine causa dicas ut lapides isti panes fiant. Nec minus frustra tuum nobis apponas pro pane lapidem, scorpionem pro ovo, pro pisce serpentem. Væ enim his qui panem lapidem, lapidem panem dicunt, ponentes lucem tenebras, et tenebras lucem (Isai. v, 20); jugum Christi asperum, et esse sub sentibus delicias reputantes. Has delicias nolim. Opto magis gustare et videre quoniam suavis est Dominus (Psal. xxxiii, 9). Hoc enim non frustra is ipse, qui monet, studuerat experiri. Denique ait: *Quam dulcia faucibus meis eloquia tua!* (Psal. cxviii, 103.) et rursum, *Quam magna, inquit, multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te!* (Psal. xxx, 20). Ubi putas absconditur? Nempe sub lingua sua, sub capite ejus, quæ dicit: *Leva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me* (Cantic. ii, 6). Licet enim in promissione vitæ ejus quæ nunc est, dulcedo et multitudo ~~1222~~ dulcedinis, et magna quoque, et perquam magna sit multitudo; perfectio tamen non nisi in promissione futuræ. *Perfecisti, inquit, his qui sperant in te in conspectu filiorum hominum* (Psal. xxx, 20). Quid perfecit? Non est hic sermo in lingua, sed supra linguam. Ideo enim auris non audit, quia nec lingua protulit quod præparavit Deus his quis diligunt eum. Nec sane in abscondito consummatio illa, sed in conspectu filiorum hominum erit. Congruè vero non adhuc perfectum, sed jam perfecisse cum sperantibus ait: *Spe enim salvi facti sumus* (Rom. viii, 24).

SERMO XCVIII.

De filiis pacis, in quibus habitat Deus.

Factus est in pace locus ejus (Psal. lxxv, 3). Est pax facta, ut in Juda; est inordinata, ut in Adam et Eva. Harum neutra est locus Dei. Sola pax christiana, quam Dominus reliquit et dat discipulis suis, ipsa est in qua Dominus requiescit. Hæc offertur per sanctos prædicatores universo generi humano: sed eam quidam repellunt, aliqui recipiunt. Nos vero executientes pulverem pedum nostrorum super odientes pacem, ad dilectorem ejusdem pacis nos conferamus. Eorum alii dicuntur recipientes pacem, alii retinentes pacem, alii facientes. Possunt et alii nominibus vocari, scilicet pacati, patientes, pacifici. Et hæc nomina sortiuntur secundum diversos status pacis, in quibus proficiunt. Nam peccati per hanc pacem possident terram corporis sui, quia mites sunt (Matth. v, 4). Patientes possident animam suam, quibus dicitur: *In patientia vestra possidebitis animas vestras* (Luc. xxi, 19). Pacifici possident non solum suam, sed etiam aliorum, in quibus faciunt pacem. Unde merito filii Dei vocantur (Matth. v, 9). Peccati ergo dicuntur, qui pacem recipiunt, de quibus scriptum est: *Si ibi fuerit filius pacis requiescet super illum pax vestra* (Luc. x, 6). Sed quia pusilli sunt, scandalis exagitati, cito pacem quam receperant perdunt. Patientes autem sunt qui receptam retinent, nec quavis injuria exasperati eam amittunt.

A Istis tanquam robustioribus præcipitur: *Pacem diligite et sanctimoniam sine qua nemo videt Deum* (Hebr. 14). Pacifici vero qui non solum in se et in aliis eam faciunt, sed etiam volentes auferre diligunt, sicut scriptum est: *Cum his qui oderunt pacem, eram pacificus* (Psal. cxix, 7), ecce isti sunt, quos sicut filios Deus diligit, et de quibus tanquam vñvis lapidibus templum sibi Sapientia construit. De quo ædificio, ne ullo impulsu possint labefactari, ipso Deo in habitante pariter et operante, ad similitudinem lapidis quadrantur quatuor modis, superius, inferius, a dextris, et a sinistris. Superius, cum divinæ voluntati suam humiliter et prudenter sub-jiciunt; inferius, cum carnem subjectam temperanter regunt; a dextris, juste bonos amplectendo; a sinistris, malos fortiter tolerando.

SERMO XCIX.

De quatuor generibus hominum cælum obtinentium.

Quatuor sunt genera hominum regnum cœlorum possidentium. Alii violenter rapiunt, alii mercantur, alii furantur, alii ad illud compelluntur. Rapiunt qui dereliquerunt omnia, et sequuntur Christum, de quibus dicitur: *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum* (Matth. v, 3). Sunt alii inferioris gradus, a quibus metuntur carnalia, dum eis spiritualia seminantur; et his loquitur in Evangelio Dominus, *Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum, defeceritis, recipiant vos in æterna tabernacula* (Luc. xvi, 9). Tales dicuntur mercatores, quia dant in præsentem pauperibus temporalia que possident, ut in futuro recipiant ab eis æterna, quæ non nisi per eos habere merentur. Necesse est enim omnes qui in futuro judicio examinandi sunt, vel esse Judicis amicos, vel apud Judicem intercessores habere amicos. Habent ergo primum beatitudinis locum qui intercedunt; habent hi pro quibus intercedunt secundum. Sunt alii qui nonnulla bona occulte faciunt, pro quibus merentur regnum cœlorum; sed tamen ferari illud ~~1223~~ dicuntur, quia laudem humanam vitantes, solo divino testimonio contenti sunt. Horum figuram tenuit mulier in Evangelio, quæ fluxum sanguinis patiens cogitavit intra se, dicens: *Si tetigero fimbriam vestimenti ejus; salva ero* (Marc. v, 28). Quo dicto, accessit occulte, et tetigit, et salva facta est. Alii sunt qui compelluntur: verbi gratia ut pauperes necessarii, quos scilicet hic ignis paupertatis Deo dispensante purgat, ne in futuro ignis judicii puniat. De quibus scriptum est: *Compelle intrare, ut impleatur domus mea* (Luc. xiv, 23). Compelluntur multi variis necessitatibus et oppressionibus afflicti: qui mira Dei providentia, dum temporalem poenam, si non libenter, tamen patienter substinent, vitam consequuntur æternam.

SERMO C.

De discrimine inter plebem et præsulem.

Quantum distat inter pastorem et gregem, tantum debet distare inter episcopum et plebem. Stat ille

sublimis et rectus : curvat iste caput solo depressus. Unde poeta :

*Pronaque cum spectent animalia caetera terram,
Os homini sublime dedit.*

(Ovidius, *Metamorph.* lib. 1, vers. 84, 85.)

ille regit, iste regitur, ille pascit, iste pascitur : ut ex ipsa forma et habitu uterque discernatur. Habet ille in manu virgam qua feriat, vel potius ducat et reducat ovem. Quid est autem habere in manu virgam, nisi in opere disciplinam, ut subjectos suos exemplo magis instruat, quam verbo ? Erubescunt enim superbi esse discipuli, si eos in humilitate praecesserint magistri. Unde de Domino scriptum est : *Quae cepit Jesus facere et docere (Act. 1, 1)*. Habet etiam baculum, quo feriat lupum : virga ovem, baculo lupum. Hoc est, mites et obediens debet lenius corripere, duros vero corde et improbos acrius arguere; cumque necesse fuerit, etiam anathematis sententia ferire. Tenet canem in fune, zelum scilicet in discretionem, ne sit de illis de quibus scriptum est : *Habent zelum (alias, emulationem) Dei, sed non secundum scientiam (Rom. x, 2)*. Habet etiam pastor bonus panem in pera, hoc est verbum Dei in memoria.

SERMO CII.

De quatuor modis diligendi.

Duo sunt amores, carnalis et spiritualis : ex quibus colliguntur quatuor modi diligendi, scilicet diligere carnem carnaliter, spiritum carnaliter; carnem spiritualiter, spiritum spiritualiter. In his fit quidam profectus et ascensus ab inferioribus ad superiora. Nam ut homines, qui tantum noverant diligere carnem carnaliter, ad hoc proficerent, ut Deum quoque diligerent spiritualiter, Deus caro factus est, et loquendo, et conversando cum hominibus, primum ab eis carnaliter dilectus est. Cum autem pro amicis suis animam ponere vellet, jam spiritum diligebant, sed adhuc carnaliter. Unde et Petrus loquenti de passione sua respondit : *Abs a te, Domine, non erit tibi hoc (Matth. xvi, 22)*. Sed cum per eandem passionem fieri mysterium redemptionis agnoscerent, in ipsa passione jam carnem spiritualiter diligebant. Resurgente autem eo et ascendente, spiritum spiritualiter amant, laetique decantant : *Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus (II Cor. v, 16)*. Nos quoque carnem nostram carnaliter diligimus, cum ejus desideria diligimus et perficimus. Spiritum carnaliter, quando eum flendo, suspirando, gemendo in oratione conterimus. Carnem spiritualiter, cum eam spiritu subjectam in bonis spiritualiter exercentes, cum discretionem servamus. Spiritum spiritualiter, cum etiam ipsa spiritualia studia nostra fraternae utilitati ex charitate postponimus.

1224 SERMO CII.

De modo redeundi ad Deum.

1. Est ad Deum quidam redeundi modus, primi hominis casu oppositus. Adam quippe in paradiso

potius, primo perdidit circumspectionem Dei. Testatur enim beatus Augustinus (*De civitate Dei*, lib. xiv, c. 13), quod nequaquam tentator hominem de paradiso eiecisset, nisi aliqua elatio in anima hominis praecessisset, cum verissime scriptum sit : *Ante ruinam exaltatur cor (Prov. xxi, 18)*. Secundo perdidit justitiam, quando uxoris voci plus quam divinae obedivit. Justitia enim est virtus, quae suum cuique reddit. Tertio amisit iudicium, cum post peccatum correctus, oblique per mulierem retorsit propriam culpam in auctorem dicens : *Mulier quam dedisti mihi sociam, dedit mihi de ligno, et comedi (Gen. iii, 6, 12)*. Eisdem ergo virtutum gradibus redeundum est homini in exilio posito, quibus primus expelli meruit de paradiso. Primum itaque faciendum est iudicium, deinde exercenda justitia, tandem circumspectio adhibenda. Et iudicium quidem nobis, ut nos ipsos iudicemus et acusemus; justitiam proximo, circumspectionem debemus Deo.

2. Hanc redeundi viam ostendit nobis Micheas propheta, dicens : *Indicabo tibi, o homo, quid sit bonum, et quid Deus requirat a te : utique facere iudicium, et diligere misericordiam, et ambulare sollicitum cum Deo tuo (Mich. vi, 8)*. Hanc salutis viam testatur Apostolus Christum docuisse, dicens : *Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, erudiens nos, ut abnegantes impietatem et saecularia desideria, sobrie, juste, et pie vivamus in hoc saeculo, etc. Sobrie scilicet quantum ad nos, juste ad proximum; pie ad Deum*. Qui etiam manifestus intulit circumspectionem Dei, dicens : *Expectantes beatam spem, et adventum gloriae magni Dei et Salvatoris nostri Jesus Christi (Tit. ii, 11-13)*. Et in multis aliis Scripturae sacrae locis, si hic ordo vitae et institutio vitae quaeratur, potest inveniri, ut illud : *Beatus vir qui in sapientia morabitur, et qui in justitia meditabitur, et in sensu cogitabit circumspectionem Dei (Eccli. xiv, 22)*. Moratur siquidem in sapientia, et sapiens est qui semetipsum hic dijudicat, ut aeternum Dei iudicium evadat. *Si enim, ait apostolus, nosmetipsos dijudicavimus, non utique iudicemur (Cor. xi, 31)*. Sapiens est, non secundum sapientiam huius saeculi, sed secundum illam quae trahitur de occultis, per quam utique miro Dei opere agitur, ut electi quique tusionibus et pressuris hic attriti, in aedificio veri Salomonis siue sonitu mallei postmodum collocentur.

SERMO CIII.

De quatuor gradibus, quibus electorum profectus distinguitur.

1. Quatuor gradibus distinguitur omnium electorum profectus. Primo enim fit quisque amicus suae animae; secundo fit amicus justitiae; tertio, sapientiae; quarto fit sapiens. In primo profectu vital omnia quae animam possunt offendere, et diligit ea quae eam possunt mulcere. Horret ergo infernum, et caelum concupiscit. Ita potest implere illud divinum praecceptum, quod in prima conversione sua accepit : *Diliges proximum tuum sicut teipsum (Matth. xxii,*

39.) Nam dum secundum carnem ambulat, nullo modo potest; cum autem spiritu Dei agitur, facile potest. Quid enim habeat emolumenti homo, si proximus ejus ardeat in inferno? aut quid perdidit, si secum fuerit in paradiso? Neque enim talis est illa paradisi haereditas, ut possidentium numero minuatur. Diligit ergo proximum, quem non vult malum pati, sicut nec seipsum, et quem sicut seipsum vult possidere caelum. Hoc autem suo, id est hominis spiritu, quando posset, ut scilicet expavesceret gehennam, ac caelestia desideraret? Sed potest hoc illius spiritu, cui dictum est : *Si ascendero in caelum, tu illic es (Psal. cxxxviii, 8)*, etc. Spiritus quippe sapientiae ubique praesens, novit quid in caelo, et quid agatur in inferno. Cumque mentem humanam replevit, et de poenis inferni incuit timorem, et caelestium amorem infundit : **1225** sicque facit hominem amare seipsum, et dicit ei : *Miserere animae tuae, placens Deo (Eccli. xxx, 24)*. Primum igitur est diligere se, deinde proximum. Non enim dictum est, Diliges te sicut proximum; sed, *Diliges proximum sicut te*. Hoc modo fit amator animae suae per Spiritum sanctum, quem ex fide accepit.

2. Accepto autem hoc dono, non debet eo solo contentus esse, sed ad majora provehi, et in melius proficere. Vivit autem jam per Spiritum. Sed *Si per Spiritum vivimus, ait Apostolus, spiritu et ambulemus (Galat. v, 25)*. Et alibi dicit : *Nos vero omnes revelata facie gloriam Dei speculantes, in eadem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tanquam a Domini Spiritu (II Cor. iii, 18)*. Hoc ipsum et Psalmista de sanctis videtur sensisse : *Benedictionem, inquit, dabit legislator; ibunt de virtute in virtutem, videbitur Deus deorum in Sion (Psal. lxxxiii, 8)*. Ambulet et iste, quem in manibus habemus : eat et proficiat, donec ad quartum gradum perveniat. Ibi sine dubio factus sapiens videbit Deum deorum in Sion. Porro eo ipso quod dixi, qui bene diligit animam suam, debet etiam diligere justitiam. Alioquin si diligit iniquitatem, odit plane, non diligit, animam suam (*Psal. x, 6*).

3. Diligendo autem justitiam transit ad secundum gradum, et audit illud Sapientiae praecceptum : *Diligite justitiam, qui iudicatis terram (Sap. i, 1)*. Quam si perfecte dilexerit, debet pro ea ferre patienter omnem poenam et quaecumque illatam contumeliam. Duo quippe praestabit ei justitia : unum, ut faciat quod debet; alterum, ut patiat quod debet : scilicet, ut si bonum non fecerit quod debuit, malum quod meruit patiat. Sic miro modo ne deserendo quidem justitiam ab ipsa deserimur, dum per ipsam quilibet praeparationis reatus punitur. Neque enim est qui se abscondat a calore ejus. Hanc autem poenam non solum vir justus non horret, verum etiam libenter excipit, dum per eam praeteritae vitae peccata purgari fideliter credit. Hinc enim scriptum est : *Non contristabit justum quidquid ei acciderit (Prov. xii, 21)*. Opponit igitur variis voluptatibus quibus corrui, contraria medicamenta per quae re-

surgat. Verbi gratia, cecidit per inobedientiam; per obedientiae laborem redit ad vitam : lubricus exstitit ac dissolutus; per continentiae studium rigoremque disciplinae reparatur. Patitur ab ipsis elementis mundi poenam, quorum usu dudum deflexerat ad voluptatem. Quibus cruciatibus cum diu, tanquam aurum in fornace probatus fuerit, quantum scilicet dignum iudicabit is qui in pane lacrymarum nos cibat, et potum dat nobis in lacrymis in mensura, incipit jam consolari, et audit illam Isaiae vocem dicentis : *Consolamini, consolamini, popule meus dicit Deus vester. Loquimini ad cor Jerusalem, et advocate eam; quoniam completa est malitia ejus, id est afflictio, dimissa est iniquitas illius. Suscepit de manu Domini duplicia pro omnibus peccatis suis (Isa. xl, 1, 2)*. Postquam vero consolationem receperit, sollicitus est et quaerit quomodo placeat ei cui se probavit. Facit quidquid boni facit, ut soli placeat suo Conditori.

4. Transit ad tertium gradum sui profectus : ut sit scilicet amicus sapientiae, quae materno affectu loquitur sibi, cum dicit, *Præbe, fili, cor tuum mihi (Prov. xxiii, 26)*. Cum ergo ad hunc gradum pervenit, nihil aliud ei restat, nisi ut ad quartum ascendat, ubi dicitur esse sapiens. Hoc autem fit, quando jam operatur, non ut ipse Deo placeat, quod utique in tertio gradu fecerat; sed quia placet ei Deus, vel quia placet Deo quod operatur. Quisquis talis est, potest cum tota fiducia ac securitate conscientiae illud Sapientis canticum decantare : *In omnibus requiem quaesivi, etc.* Hic enim requiescit in omnibus, cum per omnia ei placeat Deus, qui non Dei voluntatem ad suam curvare, sed suam didicit ad Dei voluntatem erigere. Morabitur in haereditate Domini (*Eccli. xxiv, 11*), sicut ei ejusdem Domini voce promittitur, cum dicitur : *Terram in qua dormis tibi dabo : hoc est, quietem istam, ad quam pervenisti labore tuo et munere meo, stabilem tibi faciam atque perpetuam. Quod autem subjungit, et semini tuo (Gen. xxviii, 13), sic possumus intelligere, ut non solum spiritui detur tranquillitas ista, et hic, et in futuro; **1226** sed etiam semini tuo, id est, operibus tuis dabitur corporis tui glorificatio.*

SERMO CIV.

De quatuor impedimentis confessionis.

1. Quatuor sunt quae impediunt confessionem, pudor, timor, spes, desperatio. Quosdam enim impedit pudor, qui scilicet pro sola confusione dicere erubescunt peccata quae commiserunt. De quo per Salomonem dicitur : *Est confusio adducens peccatum. Quo contra de his qui confitentur, iterum dicitur : Est confusio adducens gloriam (Eccli. iv, 25)*. Quos etiam commendat propheta, dicens, *Confessionem et decorem induisti (Psal. ciii, 1)*; et alibi, *Confessio et magnificentia opus ejus (Psal. cx, 3)*. Alios impedit timor. Timent enim si confiteantur, ne gravis eis poenitentia injungatur; et hos arguit Job, dicens : *Qui timet pruinam, irruet super eum nix (Job. vi, 16)*. Sunt autem nonnulli, qui in hoc mundo adhuc

aliquid concupiscunt, nec putant se adepturos quod desiderant, si hominibus quales sint innotescant. Horum confessionem impedit spes, id est cupiditas potiendi desiderii. Talibus comminatur Dominus in Evangelio: *Vae prægnantibus et nutrientibus* (Matth. xxiv, 19). Sunt item alii qui nil horum verentur, sed solum hoc timent, quia post peccatorum confessionem ab ipsis abstinere minime possent. Et his obest desperatio. Quibus non incongrue illud potest aptari: *Peccator, cum venerit in profundum malorum, contemnit* (Prov. xviii, 3). Fit vero nonnunquam, ut hæc omnia simul confessionem impediunt. Sed qui quatuor his malis premitur, recte jam in monumento jacet, et velut ille evangelicus quatruiduanus fetet (Joan. xi, 39). Scriptum est enim: *A mortuo, velut qui non sit, perit confessio* (Eccli. xvii, 26). Quod si is mortuus est qui non confitetur, utique reviviscet qui confitebitur. Veniat ergo Jesus, et dicat, *Veni foras* (Joan. xi, 43): et ad vocem ejus illico suscitabitur mortuus. Excipiat hic noster mortuus exhortationem, et non differat confessionem.

2. Dicatur ergo illi quem pudor afficit: Cur te pudet peccatum tuum dicere, quem non puduit facere? aut cur erubescis Deo confiteri, cujus oculis non potes abscondi? Quod si forte pudor est tibi uni homini et peccatori peccatum tuum exponere, quid facturus es in die iudicii, ubi omnibus exposita tua conscientia patebit? Hæc itaque tria proponenda sunt contra pudorem: scilicet consideratio rationis, reverentia intuitus Dei, comparatio majoris confusionis. Similiter contra timorem opponenda sunt tria: considerandum enim est quam sit longa poena inferni, quam gravis, quam infructuosa. E contrario vero præsentis temporis poenitentia brevis est, et levis, et fructuosa. Contra spem quoque itidem tria opponuntur: bona scilicet futuri sæculi, præsentis vitæ bonis majora, certiora, durabiliora: ad quorum comparisonem, quidquid in hoc mundo desiderari potest, modicum est et incertum; et, ut ita dicam, momentaneum. Ita contra desperationem vincendi peccatum, tria sunt remedia: primum est vigor ipse propositi boni, quem assumit ex confessione; secundum est gratia Dei, quam meretur ex humilitate; tertium est auxilium, quod ex ejus habet cui confitetur compassione.

SERMO CV.

De requisitis ad justificationem et salutem.

1. Duo sunt in quibus consistit nostra salus, justificatio et glorificatio. Altera initium, altera perfectio est. In illa labor, in hac autem fructus laboris est. Et nunc quidem justificatio fit per fidem; nam glorificatio erit per speciem. Quanta autem sit in futura vita glorificatio sanctorum, humanis interim non potest attingere intellectus. De illa enim scriptum est, quod *oculus non vidit, nec auris audivit*, (I Cor. ii, 9), etc. Hæc ergo interim omnia, quoniam vires nostras excedit, de justificatione quæ nunc agitur, aliquid ad ædificationem fratrum nostrorum quod necessarium visum est, loquamur. **2227** Ipsa

est enim via, per quam fit transitus ad glorificationem, dicente Apostolo: *Quos prædestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et justificavit; quos autem justificavit, hos et magnificavit* (Rom. viii, 30). Neque enim poterit obtineri magnificatio, nisi justificatio præcesserit; cum ista meritum, illa præmium sit. Hoc in Evangelio docuit Dominus, qui cum discipulis evangelizaret regnum Dei, primum eis proposuit justitiam, dicens: *Nam nisi abundaverit justitia vestra plus quam Scribarum et Phariseorum, non intrabitis in regnum cælorum* (Matth. v, 20).

2. Notandum autem, quod sicut in illo beatitudinis regno præsentem se electis suis exhibebit Dominus ad glorificationem, ita etiam se eisdem ipsis exhibet in via peregrinationis ad justificationem; ut a quo scilicet glorificandi sunt per speciem, ab ipso prius justificentur per fidem. Et quidem tria sunt, a quibus abstinere debent quicumque justificari desiderant. Primo utique, ab operibus pravis; secundo, a carnalibus desideriis; tertio, a curis sæculi. Item tria sunt, quibus debent insistere, quæ etiam continent sermo Domini in monte (Matth. v-vii): elemosyna, jejunium, oratio. Sic enim adimpletur justificatio, dum ab interdictis vitiis abstinere, et bona quæ præcepta sunt fideliter exercent. Opponantur ergo pravis operibus opera misericordiae, contra carnalia desideria adhibeantur jejunia, et pro curis sæculi succedat amor Dei, et frequentia orationis.

SERMO CVI.

De tribus ad agendam poenitentiam necessariis.

1. Tres sunt status animæ: in corpore, posito corpore, recepto corpore. Primus datus est ei ad agendam poenitentiam, reliqui duo ad habendam requiem vel poenam, scilicet prout gessit in corpore, sive bonum, sive malum. Ad agendam vero poenitentiam tria sunt necessaria, tempus, corpus, et locus. Quod tempus sit necessarium, dicit Apostolus: *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis* (II Cor. vi, 2). Similiter et de corpore idem scribit: *Omnes nos oportet manifestari ante tribunal Christi, ut referat quisque propria corporis prout gessit* (II Cor. v, 10). Sed et de hoc loco loquitur Scriptura, dicens: *Si ascenderit super te spiritus potestatem habentis, locum tuum ne deseras* (Eccli. x, 4). Porro tempus in tria dividitur: in præteritum, in præsens, in futurum. Horum nullum perdit, quisquis recte poenitentiam agit. Nam præteritum quidem quod perdidit restaurat, dum in amaritudine animæ suæ omnes annos suos recogitat: præsens autem tenet jam per exercitium operis: futurum vero per constantiam boni propositi. De præterito loquitur Apostolus, cum dicit: *Redimentes tempus quoniam dies mali sunt* (Ephes. v, 16). Ad præsentis vero operationem hortatur nos, cum dicit: *Dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei* (Galat. vi, 10). Futuri nos admonet Dominus, cum ait: *Qui perseveraverit usque in finem, salvus erit* (Matth. x, 22).

2. Corpus quoque necessarium est ad agendam

poenitentiam. In corpore quippe possumus mala pati, et bona operari. Pati scilicet pro commissis delictis, operari pro adipiscendis æternis præmiis. Qui ergo corpore caret, dignos poenitentiae fructus facere quomodo valet? Et notandum, quod poenitentia quæ per corpus geritur, brevis est et levis. Brevis, quia corporis morte terminatur: levis, quia per societatem corporis fertur facilius. Gravis siquidem esset, si eam solus animus portaret. Cum vero et ipsi corpori ejus partitur pondus, quanto magis inde corpus oneratur, tanto amplius animus exoneratur. Locus etiam videtur necessarius esse et utilis, Ecclesia scilicet vitæ præsentis: in qua quisquis dum in corpore vivit, poenitentiam recte agere negligit, nullum in futuro salutis remedium obtinere poterit.

1228 SERMO CVII.

De affectionibus orantium.

1. Sicut æger ad medicum, sic esse debet peccator ad Creatorem suum. Qui ergo peccator est, debet orare Deum, sicut æger medicum. Duobus autem modis impeditur oratio peccatoris: vel nulla, vel nimia luce. Nulla luce illustratur qui peccata sua nec videt, nec confitetur. E contrario nimia luce obruitur, qui ea tanta videt, ut de indulgentia desperet. Horum neuter orat. Quid ergo? Temperanda est lux, ut peccata sua videat peccator et confiteatur, ac pro ipsis orat, ut remittantur. Primo ergo ejus oratio debet fieri verecundo affectu. Hoc autem fit, cum necdum peccator audet per seipsum accedere ad Deum, sed quærit aliquem sanctum virum; aliquem sanctum pauperem spiritu, qui sit in ora vestimenti Domini tanquam fimbria, per quem habeat accessum. Hujus orationis tenuit typum illa evangelica mulier, quæ fluxum sanguinis patiebatur; cupiens que sanari accessit, et intra se cogitavit dicens: *Si tetigero fimbriam vestimenti ejus, salva ero* (Matth. ix, 21). Secunda oratio fit puro affectu: et hoc fit quando scilicet peccator jam per seipsum accedit, et ore proprio confitetur. Talis orationis reliquit nobis exemplum illa peccatrix, quæ lacrymis rigavit pedes Domini, et capillis capitis sui tersit, de qua dictum est a Domino: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum* (Luc. vii, 47). Tertia oratio effunditur amplo affectu: et hoc fit, quando is qui pro se oraverat, orat jam pro aliis. Sic oraverunt Apostoli pro muliere Chananæa pro filia sua rogante: *Dimitte, inquam, illam, quia clamat post nos* (Matth. xv, 23). Quarta oratio emittitur devoto affectu, quæ de cordis puritate sine ulla hesitatione cum gratiarum actione depromitur. Talem orationem fecit ipse Dominus, quando quatruiduanum de monumento Lazarum resuscitavit, et ait: *Pater, gratias ago tibi, quia audisti me* (Joan. xi, 41). Tales orationes docuit nos Apostolus facere frequentes, dicens: *Sine intermissione orate, in omnibus gratias agite* (I Thess. v, 17, 18). Has quæ dictæ sunt quatuor orationum species, id est, verecundam, puram, amplam, devotam, nuncupat Apostolus aliis nominibus, et ad eas nos

hortatur dicens: *Obsecro primo omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones* (I Tim. ii, 1). Nam obsecrationes verecundo, orationes puro, postulationes amplo, gratiarum affectiones fiunt affectu devoto.

2. Diximus de generibus affectionum et orationum: dicamus etiam qua puritate sit orandum. Et quidem tria videntur mihi hic esse necessaria, quibus orationis intentio firmiter est astringenda. Considerare namque debet is qui orat, et quid petit, et ipsum quem petit, et se ipsum qui petit. In eo autem quod petit, duo debet attendere, ut secundum Deum sit quod postulat, et ut hoc ipsum in summo affectu desiderio habeat. Verbi gratia, si mortem inimici, si læsionem seu dejectionem proximi oranda petierit, non est secundum Deum talis oratio, cum ipse præcipiat, et dicat: *Diligite inimicos vestros benefacite his qui oderunt vos, orate pro persequentibus et calumniantibus vos* (Matth. v, 44). Si vero peccatorum remissionem, si Spiritus sancti gratiam, si virtutem atque sapientiam, si fidem, veritatem, justitiam, humilitatem, patientiam, mansuetudinem, et cætera spiritualia charismata quæsierit, et ea cogitando vehementer affectaverit: hæc secundum Deum est oratio, et hæc vere meretur audiri. De hujusmodi enim orationibus loquitur per Isaiam Deus: *Antequam clament, ego exaudiam; adhuc illis loquentibus ego audiam* (Isa. lxxv, 24). Sunt et alia, quæ cum desunt, a Deo dantur, et possunt esse vel non esse secundum Deum, quantum duntaxat interest finis ad quem referuntur; ut est corporis sanitas, pecunia, cæterarumque rerum affluentia: quæ, etsi a Deo sint, non tamen sunt magni pendenda, nec ex desiderio possidenda. Similiter et in ipso quem petit, debet duo considerare: bonitatem, et majestatem. Bonitatem, qua gratis velit; et majestatem, qua plane **1229** possit dare quidquid petitur. Sed et in seipso qui petit, debet nihilominus duo attendere, id est, ut pro suis meritis nihil accepturum putet, sed de Dei misericordia tantum quidquid rogaverit, impetratur speret. Tunc ergo dicitur cor purum, quando tria hæc quæ dicta sunt, et eo modo quo dicta sunt, cogitat. Et quisquis hac puritate et intentione cordis oraverit, exaudiri se sciat; quia, sicut testatur Petrus apostolus: *Non est personarum acceptor Deus, sed in omni gente qui timet Deum et operatur justitiam, acceptus est illi* (Act. x, 34, 35).

SERMO CVIII.

De spiritali minutione sanguinis.

Minuendi sanguinis duplex est causa. Interdum qualitas, interdum quantitas obest: nec minus perniciosa immoderata abundantia, quam corruptio. Sanguis animæ meæ, voluntas mea. Naturæ siquidem cognatus præ cæteris humoribus sanguis dicitur, et animæ vita in voluntate est. Minuatur ergo prava voluntas, quæ morbi causa est spiritualis. Minuatur, inquam dum penitus exhauriri exsiccare, ut non potest. Sciundatur et aperiatur vena ferro compun-